

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 42/2025-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B1-33Cb/18/2010, Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8Cob/354/2014 (predtým aj sp. zn. 3Ncb/15/2009) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3Obdo/16/2022 (predtým aj sp. zn. 6Ndob/14/2009 a sp. zn. 5Obdo/20/2018) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B1-33Cb/18/2010, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8Cob/354/2014 (predtým aj sp. zn. 3Ncb/15/2009) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3Obdo/16/2022 (predtým aj sp. zn. 6Ndob/14/2009 a sp. zn. 5Obdo/20/2018) **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Mestskému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-33Cb/18/2010 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému v sume **6 000 eur**, ktoré im **j e** Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému v sume **1 000 eur**, ktoré im **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému v sume **1 000 eur**, ktoré im **j e** Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **846,39 eur**, Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **141,06 eur**, Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **141,06 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 42/2025-13 z 28. januára 2025 v spojení s opravným uznesením z 11. februára 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupmi všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto nálezu. Sťažovatelia zároveň žiadajú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-33Cb/18/2010 konať bez prietahov, priznal každému z nich finančné zadostučinenie vo výške 39 000 eur (mestský súd sumu 26 000 eur, krajský súd sumu 8 500 eur a najvyšší súd sumu 4 500 eur) a náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré sú im povinné nahradiť spoločne a nerozdielne mestský súd, krajský súd a najvyšší súd.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že žalobou podanou 9. marca 2009 pôvodne na Okresnom súde Bratislava I (sp. zn. 16C/75/2009) sa sťažovatelia proti žalovaným [Centrálnemu depozitáru cenných papierov SR, a. s. (ďalej len „žalovaný 1“); SEVISBROKERS FINANCE o. c. p., a. s. (ďalej len „žalovaný 2“)] domáhali náhrady škody vo výške 11 684,26 eur (sťažovateľ) a 3 551,75 eur (sťažovateľka) za akcie, ktoré im boli odcudzené z účtu cenných papierov vedeného žalovaným 1. Keďže ide o spor týkajúci sa cenných papierov, žaloba bola 12. marca 2009 prevedená do registra Cb a ďalej vedená pod sp. zn. 33Cb/70/2009.

3. Okresný súd Bratislava I vec sťažovateľov 26. marca 2009 postúpil Okresnému súdu Bratislava V ako súdu vecne príslušnému na prejednanie sporov týkajúcich sa cenných papierov a 28. apríla 2009 jej bola pridelená sp. zn. 29Cb/124/2009.

4. V dôsledku nesúhlasu s postúpením veci Okresný súd Bratislava V predložil vec 15. júna 2009 najvyššiemu súdu (sp. zn. 6Ndob/14/2009), ktorý vec 24. júna 2009 vrátil bez rozhodnutia Okresnému súdu Bratislava V s odôvodnením, že o nesúhlase s postúpením veci rozhoduje krajský súd ako súd nadriadený obom okresným súdom.

5. Po predložení veci 29. júna 2009 krajský súd uznesením sp. zn. 3Ncb/15/2009 z 29. októbra 2009 rozhodol, že na prejednanie a rozhodnutie veci je miestne príslušným Okresný súd Bratislava I, ktorému bola vec následne predložená 25. januára 2010 a bola jej pridelená sp. zn. 33Cb/18/2010. Rozsudkom z 12. mája 2014 bola žaloba sťažovateľov zamietnutá s odôvodnením, že sťažovatelia

nepreukázali základnú podmienku potrebnú na uplatnenie nároku na náhradu škody proti žalovaným (protiprávny úkon žalovaných). Proti rozsudku podali sťažovatelia 16. júna 2014 odvolanie. Vec bola 23. decembra 2014 predložená krajskému súdu (sp. zn. 8Cob/354/2014), ktorý rozsudkom z 25. mája 2017 (v spojení s opravným uznesením z 19. septembra 2017) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a spis mu 26. júna 2017 vrátil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 3. júla 2017. Dovolanie sťažovateľov (doručené súdu prvej inštancie 4. septembra 2017 a predložené dovolaciemu súdu 14. marca 2018) bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/20/2018 z 20. februára 2019 (právoplatným 18. marca 2021) odmietnuté. Spis bol 1. marca 2019 vrátený súdu prvej inštancie.

6. Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 223/2021 z 10. marca 2022 (okrem iného) konštatoval porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu z 20. februára 2019, predmetné uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V rámci odôvodnenia uviedol, že z obsahu dovolania je zrejmé znenie dovolacej otázky, a teda tvrdenie najvyššieho súdu, že sťažovatelia v dovolaní nešpecifikovali právnu otázku, o ktorej tvrdia, že ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, nie je správne. Účinky výkonu dovolacej právomoci vyhodnotil ústavný súd ako nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu.

7. Po predložení veci 4. apríla 2022 najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3Obdo/16/2022 z 25. októbra 2022 čiastočne zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalovanému 1 a v zrušenom rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti dovolanie sťažovateľov zamietol. Spis bol súdu prvej inštancie vrátený 23. novembra 2022.

8. Sťažovatelia napadli rozsudok krajského súdu ústavnou sťažnosťou, ktorou sa domáhali zrušenia rozsudku aj v časti vzťahujúcej sa na žalovaného 2. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 182/2023 z 13. apríla 2023 ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol.

9. Výkon súdnictva vo veci sťažovateľov v dôsledku tzv. súdnej mapy prešiel 1. júna 2023 z Okresného súdu Bratislava I na mestský súd, kde je vec naďalej vedená pod sp. zn. B1-33Cb/18/2010. Vo veci sťažovateľov bol 6. novembra 2024 určený termín pojednávania na 5. február 2025. Návrhmi doručenými mestskému súdu 4. februára 2025 požiadali sťažovatelia a žalovaný 1 o odročenie pojednávania z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych rokovaní strán, na základe čoho mestský súd uznesením z 5. februára 2025 napadnuté konanie prerušil najmenej na tri mesiace.

II.

Argumentácia sťažovateľov

10. Podanie ústavnej sťažnosti sťažovatelia odôvodňujú tým, že *„konanie trvá od 09.03.2009 doposiaľ, teda už skoro 16 rokov, pričom je aktuálne v prvostupňovom štádiu, aj keď už medzičasom absolvovalo celú súdnu hierarchiu. Vzhľadom na skutočnosť, že všetky doterajšie 3 rozsudky boli zrušené a to výlučne pre nezákonnosť, pretože z iného dôvodu rozsudok zrušený ani nemôže byť, de iure na účely prieťahov platí, že ešte nebol vydaný ani prvostupňový rozsudok. Sťažovatelia sa totiž na súd neobrátili s cieľom absolvovať procesnú exkurziu po súdnom systéme, ale s cieľom domôcť sa náhrady škody, čo v procesnom vyjadrení znamená domôcť sa rozsudku, ktorý stále nemajú. Skutočným dôvodom takéhoto stavu, okrem dlhodobej nečinnosti súdov všetkých*

stupňov, osobitne povestného priesťahového Okresného súdu Bratislava I a tiež Krajského súdu v Bratislave, ktorý sa odvtedy vôbec v rýchlosti svojho rozhodovania nezlepšil, ale naopak, dnes už trhá priesťahové rekordy, keď rozhoduje o odvolaniach nezriedka aj 4 roky... Nesprávnym a teda de iure priesťahovým bolo aj prvotné postúpenie veci Okresným súdom Bratislava I na Okresný súd Bratislava V a ešte aj následné predloženie veci Najvyššiemu súdu SR namiesto Krajského súdu v Bratislave na rozhodnutie sporu o príslušnosť. Určenie miestnej príslušnosti trvalo skoro 8 mesiacov, pričom sa ukázalo, že sťažovatelia žalobu podali na miestne príslušnom súde. V konaní dochádzalo aj k obdobiam nečinnosti v trvaní rokov na súdoch všetkých stupňov... Sťažovatelia do predmetu ústavnej sťažnosti zahrnuli všetky štádia konania a všetky vo veci konajúce súdy, bez ohľadu na to, či v konkrétnom aspekte konania dochádzalo k priesťahom, nakoľko v zmysle judikatúry ESLP je potrebné celé konanie na účely vyhodnotenia priesťahov posudzovať ako jeden celok a nie izolovane po jednotlivých štádiách, ako to nezriedka robí Ústavný súd SR.“.

11. Sťažovatelia majú vyšší vek (70 rokov), pričom v čase podania žaloby nemali ani 55 rokov, a práve vyšší vek účastníkov konania vyžaduje osobitnú rýchlosť konania. Ani aktuálne vo veci konajúci mestský súd však na túto skutočnosť neprihliada a v takto extrémne reštančnom konaní je už 1,5 roka nečinný. Sťažovatelia si svoje procesné povinnosti riadne plnili, konanie nezdržovali, na pojednávania sa riadne dostavovali. V priebehu konania došlo k jednému odročeniu pojednávania zapríčinenému zo strany sťažovateľov, keď ich právna zástupkyňa uspela vo výberovom konaní na miesto sudkyne a ukončovala svoju advokátsku činnosť. V druhom prípade sťažovatelia nepredložili včas doklady k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, v dôsledku čoho im oslobodenie priznané nebolo a sťažovatelia sa proti tomu ani neodvolali (situácia vznikla v súvislosti so zdravotným stavom sťažovateľa). V kontexte celkovej dĺžky konania šlo o ojedinelé udalosti, ktoré sa viac neopakovali.

12. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania, predmet konania, vek sťažovateľov, nekoncentrovanú činnosť súdov, správanie sťažovateľov, ktorí konanie nemarili a nezdržovali, požadujú sťažovatelia aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

III.

Vyjadrenia všeobecných súdov

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

13. Predsedníčka mestského súdu podaním zo 6. marca 2025 zhrnula priebeh napadnutého konania. Vo veci rozhodovali súdy všetkých inšancií, preto možno uzavrieť, že v predmetnej veci nejde o otázku jednoduchého právneho posúdenia (skúmanie zodpovednosti za škodu). Poukázala na to, že na včasnosť vybavovania vecí a dĺžku konaní vedených na súde má vplyv skutočnosť, že bratislavské mestské súdy (bývalé okresné súdy) sú jednými z najviac zatťažovaných súdov v rámci Slovenskej republiky. Je to okolnosť, ktorá vyplýva z celkového počtu obyvateľov žijúcich, resp. pracujúcich v obvode týchto súdov a zároveň z celkového množstva obchodných spoločností sídliačich v obvode týchto súdov. Ústavný súd opakovane konštatuje porušenie práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, čo sa týka včasnosti vybavovania vecí a dĺžky konaní vedených na týchto súdoch.

14. Poukázala na skutočnosť, že sťažovatelia sa v namietanom konaní počas tvrdenej nečinnosti mestského súdu žiadnym spôsobom nesnažili tejto nečinnosti zabrániť prostredníctvom dopytov alebo urgencií, resp. sťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedovi súdu.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

15. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj predseda krajského súdu, ktorý vo svojom podaní z 3. marca 2025 rozsiahlo citoval z vyjadrenia predsedníčky senátu. K namietanej nečinnosti krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Ncb/15/2009 v trvaní 7 mesiacov predsedníčka senátu uviedla, že spis bol krajskému súdu predložený 29. júna 2009 na rozhodnutie sporu o príslušnosť. Uznesením z 29. októbra 2009 krajský súd rozhodol a po doručení uznesenia účastníkom bol spis zaslaný 19. januára 2010 Okresnému súdu Bratislava I. Krajský súd rozhodol o miestnej príslušnosti súdu plynule v primeranej lehote a bez priet'ahov.

16. K namietanej nečinnosti odvolacieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8Cob/354/2014 v rozsahu 2 rokov a 5 mesiacov predsedníčka senátu uviedla, že spis bol odvolaciemu súdu doručený 23. decembra 2014. Dňa 7. januára 2015 zaslal súd vyjadrenia žalovaných sťažovateľom a rozsudkom z 25. mája 2017 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie predložil 31. augusta 2017 spis odvolaciemu súdu na vydanie opravného uznesenia, ktoré bolo vydané 19. septembra 2017 a spis bol vrátený 2. októbra 2017. V nadväznosti na uvedené poukázala predsedníčka senátu na množstvo a skladbu vecí, ktorými bol senát v období od predloženia spisu do rozhodnutia senátu zaťažovaný. Samotná skutočnosť, že súd o odvolaní rozhodol o 2 roky a 5 mesiacov po jej predložení súdom prvej inštancie (rešpektujúc zásadu, že ide o konanie s primeranou rýchlosťou riadiace sa poradím nápadu), pri súčasnej nutnosti kontinuálneho, rovnomerného konania a rozhodovania vo všetkých agendách vybavovaných členmi senátu, súčasne za prevzatia časti agendy novou členkou senátu nemala za následok vznik neodôvodnených priet'ahov.

17. V závere sa predseda krajského súdu stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu. Zdôraznil, že konanie vedené pod sp. zn. 3Ncb/15/2009 bolo skončené pred 16 rokmi a konanie pod sp. zn. 8Cob/354/2014 bolo skončené v roku 2017, teda takmer 8 rokov pred doručením ústavnej sťažnosti, z čoho vyplýva, že krajský súd stav právnej neistoty sťažovateľov nevyvoláva. Zároveň poukázal na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľov v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. III. ÚS 223/2021. Na tieto skutočnosti a jednotlivé osobitosti v uvedenej veci by mal ústavný súd prihliadnuť a ústavnú sťažnosť proti krajskému súdu nepovažovať za dôvodnú.

III.3. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

18. Napokon sa k ústavnej sťažnosti vyjadril aj najvyšší súd. Predsedníčka obchodnoprávneho kolégia vo svojom vyjadrení k postupu najvyššieho súdu v konaní pod sp. zn. 6Ndob/14/2009 uviedla, že vec bola po predložení na rozhodnutie vybavená sudkyňou spravodajkyňou prednostne, od nápadu veci do vybavenia veci spôsobom inak (vrátenie veci bez rozhodnutia) ubehli len 3 dni. Zo strany najvyššieho súdu nedošlo v uvedenom konaní k žiadnym zbytočným priet'ahom, naopak, vec sťažovateľov bola predmetom rýchleho a súčasne dôkladného posúdenia a vybavenia veci.

19. Riadiaca predsedníčka senátu 5O obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5Obdo/20/2018 uviedla, že

dovolacie konanie trvalo od 14. marca 2018 (predloženie súdneho spisu) do 20. februára 2019 (dátum rozhodnutia), pričom spis bol vrátený na ďalšie vybavenie súdu prvej inštancie 26. februára 2019, čo predstavuje 11 mesiacov a 14 dní (349 dní). Dovolací súd, rozhodujúc o dovolaní sťažovateľov, sledoval úzus senátov najvyššieho súdu rozhodovať o veciach v zásade podľa ich poradia, v akom napadnú, ako aj rozhodnúť o dovolaní v lehote do jedného roka odo dňa nápadu. Na strane najvyššieho súdu teda nedošlo k zbytočným priet'ahom v konaní, pričom dĺžku konania na najvyššom súde možno považovať za primeranú.

20. Predsedníčka senátu 3O obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa vyjadrila k postupu najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 3Obdo/16/2022. Vec bola po predložení veci na rozhodnutie vybavená prednostne (od nápadu veci do vyhlásenia rozhodnutia ubehlo 203 dní), pričom súdny spis bol vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie 21. novembra 2022 (od nápadu veci do vrátenia súdneho spisu ubehlo 230 dní). Poukázala na odbornú náročnosť rozhodovanej veci, ktorá aj keď bola vybavovaná prednostne, vyžadovala rozsiahlu prípravu. V prijatom rozhodnutí najvyšší súd čiastočne zrušil rozsudky súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, a to vo vzťahu k žalovanému 1, pričom toto čiastočné zrušenie je na prospech sťažovateľov, ktorých dovolaniu bolo v časti vyhovené. Vzhľadom na prijaté čiastkové závery k zodpovednosti za škodu žalovaného 1 v časti porušenia jeho povinnosti a s ohľadom na skutočnosť, že dosiaľ nebola v konaní riešená otázka príčinnej súvislosti a výšky spôsobenej škody, najvyšší súd nemohol v tejto časti sám rozhodnúť. Aj napriek porozumeniu námietkam sťažovateľov, že súdne konanie začaté v roku 2009 nie je v celku ukončené, zo strany najvyššieho súdu nedošlo v predmetnom konaní k žiadnym zbytočným priet'ahom, naopak, vec sťažovateľov bola predmetom rýchleho a súčasne dôkladného posúdenia a vybavenia veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

21. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súde je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

22. Podstata námietok sťažovateľov je založená na tvrdení, že doterajšia ochrana ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je zavinením v záhlaví označených všeobecných súdov dostatočne rýchla a účinná.

23. Ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

24. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

25. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je riešenie otázky náhrady škody, je v zásade možné považovať za bežne prejednávanú agendu všeobecných súdov. V posudzovanej veci je možné pripustiť určitý stupeň zložitosti (resp. ojedinelosti), na ktorú poukázal aj najvyšší súd. Uvedené vyplýva aj z ostatného rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom súd konštatoval, že otázka zodpovednosti za škodu spôsobenú neoprávneným poskytnutím údajov o účte majiteľa cenných papierov, ktorá mala zapríčiniť zneužitie takto získaných údajov na neoprávnený prevod cenných papierov, nebola ešte v judikatúre najvyššieho súdu riešená.

26. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v dotknutom konaní k zbytočným prietahom. Neprimeraná dĺžka konania nebola teda vyvolaná správaním sťažovateľov, aj keď nemožno prehliadať fakt, na ktorý upozornil aj mestský súd, že sťažovatelia nevyužili možnosť podať sťažnosť predsedovi súdu na prietahy (urgenciu, dopyt). V judikatúre ústavného súdu sa síce takáto sťažnosť predsedovi súdu nepovažuje za nevyhnutný predpoklad uplatnenia ústavnej sťažnosti, no aplikačná prax jednoznačne potvrdzuje jej efektívnosť. Zároveň je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že v dôsledku mimosúdnych rokovaní strán sporu je aktuálne napadnuté konanie prerušené na tri mesiace.

27. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, je postup všeobecného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

28. Vychádzajúc z predloženého súdneho spisu, ústavný súd zistil, že napadnuté konanie od doručenia žaloby 9. marca 2009 trvá viac ako šesťnásť rokov (bez právoplatného ukončenia sporu), čo predstavuje už samo osebe ústavnoprávne neakceptovateľný stav trvania právnej neistoty.

29. Po podaní žaloby trvalo viac ako rok, kým sa ustálilo, že vecne a miestne príslušným na prejednanie žaloby je Okresný súd Bratislava I, na ktorom bola aj žaloba pôvodne sťažovateľmi podaná. Po tom, ako bola vec 25. júna 2010 vrátená Okresnému súdu Bratislava I, ten rozsudkom z 12. mája 2014 žalobu zamietol. Následne v období rokov 2014 až 2019 vykonával súd prvej inštancie priebežne úkony smerujúce k preloženiu veci odvolaciemu súdu a dovolaciemu súdu. Po druhom vrátení veci dovolacím súdom, ktorý rozsudkom z 25. októbra 2022 v zrušenom rozsahu

(bod 7 tohto nálezu) vrátil vec Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie, ten bol úplne nečinný až do novembra 2024, teda viac ako dva roky, keď nariadil pojednávanie na február 2025.

30. Neefektívnosť v postupe mestského súdu (pôvodne Okresného súdu Bratislava I), krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu v napadnutom konaní potvrdzuje zrušujúce rozhodnutie ústavného súdu (bod 6 tohto nálezu) a následne zrušujúce rozhodnutie dovolacieho súdu (bod 7 tohto nálezu). Pre posúdenie predmetného konania je podľa názoru ústavného súdu podstatná skutočnosť, že v dôsledku opísaného neefektívneho postupu uvedených súdov nie je vec sťažovateľov ani po šiestnástich rokoch od podania žaloby právoplatne rozhodnutá. Ostatným rozhodnutím dovolacieho súdu sa vrátila na začiatok. V okolnostiach danej veci musí ústavný súd zdôrazniť, že čas konania na inštančne nadriadenom súde v prípade zrušenia rozhodnutia z procesných dôvodov ide aj na „vrub“ súdu, ktorého rozhodnutie sa zrušilo. Podľa názoru ústavného súdu podiel mestského súdu (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) na doterajšej dĺžke napadnutého konania je neprehliadnuteľný, a to v dôsledku jeho neefektívnej činnosti spojenej s vydaním rozhodnutia, ktoré bolo dovolacím súdom čiastočne zrušené, ako aj obdobím absolútnej nečinnosti (dvoch rokov) po tom, ako mu bola vec v novembri 2022 vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd prispel k celkovej dĺžke konania vydaním rozsudku vo veci, ktorého časť bola dovolacím súdom zrušená. A napokon dovolaciemu súdu je potrebné vytknúť jeho neefektívnu činnosť súvisiacu so zrušením jeho rozhodnutia ústavným súdom.

31. Zistené skutočnosti sú postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná. Svojím postupom tak všeobecné súdy prispeli k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

32. Aj keď ústavný súd vnútorne chápe nespokojnosť nad pracovnými podmienkami konajúcich všeobecných súdov, chronicky však opakuje, že ich poukazovanie na personálne zmeny a súdnu reformu vo vzťahu k tomuto konaniu o ústavnej sťažnosti vo vzťahu k zbytočným prietahom nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (najmä ESLP) tieto okolnosti na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní. Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k účastníkom konania, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (m. m. III. ÚS 189/2023). Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Preto problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníka konania (m. m. III. ÚS 471/2023), a to napriek subjektívnemu porozumeniu predmetným okolnostiam, resp. dokonca citlivému vnímaniu ústavným súdom. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že aj keď dovolací súd a odvolací súd už (aktuálne) vo veci nekonajú, tieto súdy boli sťažovateľmi označené za porušovateľov ich základného práva v kontexte prietahového konania v dosiaľ právoplatne neskončenej veci. Ponímanie ESLP vo vzťahu k aplikácii čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“ (v konaní, ktorého účastníkom je Slovenská republika)]

neumožňuje v takom prípade napriek odlišnej procesnej subjektivite v konaní o ústavnej sťažnosti od skorších fáz konania pred všeobecnými súdmi abstrahovať.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

33. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

34. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu), a tak odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú, keďže napadnuté súdne konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené, ale ocitlo sa opätovne na jeho začiatku (samozrejme, príkaz konať je determinovaný okolnosťami uvedenými v odseku 9 tohto odôvodnenia *in fine*).

35. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Vo veci sťažovateľov podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri jeho určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

36. Vzhľadom na konštatovaný neefektívny postup a nečinnosť mestského súdu (pôvode Okresného súdu Bratislava I) v napadnutom konaní a rozsah porušenia označeného základného práva sťažovateľov (na súde prvej inštancie prebiehalo konanie viac ako 11 rokov z doterajšej celkovej dĺžky konania) ústavný súd považuje priznanie sumy 6 000 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie vo vzťahu k tomuto súdu (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo vzťahu ku krajskému súdu a k najvyššiemu súdu uložil ústavný súd pri zohľadnení okolností zhrnutých v bode 30 tohto nálezu (na odvolacom súde prebiehalo konanie viac ako 2 a pol roka a na dovolacom súde takmer rok a trištvrté z celkovej doterajšej dĺžky konania) primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur pre každého zo sťažovateľov od každého z uvedených súdov (body 4 a 5 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 7 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

37. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia a ktoré si sťažovatelia uplatnili vo výške 1 176,66 eur.

38. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľom v rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia zo 4. novembra 2024, podanie ústavnej sťažnosti zo 17. januára 2025). Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb; zníženie sa uplatní pri zastupovaní druhej a ďalšej osoby. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur, v roku 2025 sumu 371 eur a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) v roku 2024 sumu 13,73 eur a v roku 2025 sumu 14,84 eur. Ústavný súd preto sťažovateľom priznal náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v rokoch 2024 a 2025 pri zastupovaní dvoch osôb celkovo vo výške 1 128,51 eur a povinnosťou ich úhrady pomerne zaviazal mestský súd, krajský súd, ako aj najvyšší súd, a to s poukazom na rozsah priznaného finančného zadost'učinenia odvíjajúci sa od miery porušenia práv sťažovateľov (bod 6 výroku tohto nálezu).

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú všeobecné súdy povinné uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. marca 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu